

en in het begin der vijfde eeuw het bisschopsambt heeft zijn leven gewijd aan de prediking van het Evangelie op een uitgestrekt gebied rondom zijn bisschopszetel. Hij mocht zijn arbeid onder de heidensche volksstammen met een rijken zegen bekroond zien en werd in een wijden omtrek als de geestelijke vader geëerd. In zijn geschriften trad hij op als verdediger van de Godheid des Zoons en des Heiligen Geestes. En uit het getuigenis van Paulinus van Nola blijkt, dat Nicetas een hymnendichter en componist geweest is, dat hij zelf een begaafd zanger was en de Christenen het zingen van lofzangen leerde en dat hij in zijn hymnen Christus als God verheerlijkte.

Bij den tegenwoordigen stand van het onderzoek naar het auteurschap van het Te Deum staat de kous tusschen Ambrosius en Nicetas van Remesiana. De bekende, pas overleden, orthodoxe geleerde Theodor Zahn behoort tot hen, die Nicetas als den dichter beschouwen. En er is niet weinig, dat voor dit gevoelen pleit.

Maar zoowel wanneer Nicetas als wanneer Ambrosius de dichter is, ontstond het Te Deum in het laatst der vierde eeuw.

De uitdrukking, dat het toen ontstond, geldt echter slechts van het lied in zijn huidige vorm. De stof er van is voor een groot deel reeds ouder. Niet alleen heeft de dichter verschillende plaatsen uit de Heilige Schrift opgenomen, maar ook heeft hij van reeds bestaande liederen en liturgieën gebruik gemaakt.

Het Te Deum is alzoo niet uit de ziel van één man voortgekomen.

Het is een lied, geboren uit het godsdienstig leven der oude kerk. Het is een plant, die in het geloof en den eeredienst van het orthodoxe deel der oude Christenheid haar wortelen heeft. Mede daardoor is het zoo spoedig een algemeen bekende en geliefde lofzang geworden en vindt het nog altoos weerklank in het christenhart.

Gelijk bekend is heeft de Hervormde Kerk het Te Deum ook. Het is Gezang 3: „Wij loven U, o God, wij prijzen Uwen Naam“. In het rapport der deputaten is echter niet dit Gezang, maar de bewerking van Ten Kate opgenomen.

Deze bewerking houdt zich over het algemeen wel dicht bij het oorspronkelijke.

De woorden uit den eersten regel: „U, Heere, belijden wij“ luiden in Gezang 3: „wij prijzen Uwen Naam“, maar bij Ten Kate: „U belijden we als den Heer“. De derde en vierde regel: „U roepen alle engelen, U de hemelen en alle de machten, U de cherubs en de serafs met nooit ophoudende stem toe“ zijn in Gezang 3 als een oproep aan de engelen weergegeven: „Zingt, serafs, engelen zingt“ enz., maar bij Ten Kate als in het oorspronkelijke: „Al Uw engelen, alle machten... menglen U hun lofgeschal“. Evenzoo worden in Gezang 3 de woorden der serafs: „Vol zijn de hemelen en de aarde van de majesteit Uwer heerlijkheid“ weergegeven als een wensch: „Dat aard en hemel steeds Uw grootheid openbaren“; maar bij Ten Kate evenals in het oorspronkelijke als constatering van een feit: „Aard en hemel vloeden over van Uw heerlijkheid, o God“. Regel 17: „Gij hebt voor de geloovigen het hemelrijk geopend“ luidt in Gezang 3: „Zoo baandelt Ge ons den weg om weer tot God te komen“; bij Ten Kate: „Gij (hebt) het hemelrijk ontsloten voor de ziele, die geloofd“. Voor de uitdrukking „het witgekleede heil der martelaren“ staat in Gezang 3 alleen „martelaars“, bij Ten Kate: „Abblinkend heil der martelaren“. En dat de Zoon van God „aanbiddelijk“ genoemd wordt, blijkt in Gezang 3 niet, wel bij Ten Kate: „Eenge, eeuwige, eengeboorne en aanbiddelijke Zoon“.

Daartegenover staat, dat de uitdrukking: „Vader van onmetelijke majesteit“ bij Ten Kate wordt weergegeven door: „Vader aller majesteit“, doch in Gezang 3 door de mooie regels: „Zij looft, o Vader! U, oneindig in vermogen, onpeilbaar in verstand, onmeetbaar in meedoogen“. En de regel: „Verwaardig U, o Heere, ons in dien dag zonder zonde te bewaren“ (26) luidt bij Ten Kate: „Wil op heden ons bewaren, dat geen zonde ons struikelen doe“. Behalve dat dit „op heden“ verre van mooi is, acht ik het ook niet in overeenstemming met de bedoeling van het Te Deum. Mijn meening is, dat het Te Deum met „dien dag“ den dag der wederkomst en des gericht's bedoelt. Zoo is het ook in Gezang 3 weergegeven: „Geef, dat wij bij Uw komst onstraffijk wezen mogen“.

Kan alzoo ten gunste van Ten Kate's bewerking aangevoerd worden, dat ze over het algemeen wel zoo dicht bij het oorspronkelijke blijft, voor het kiezen van Gezang 3 pleit, dat het veel meer bekend is.

J. THUIS.

Reportage-kunst.

II.

(B. Stroman, „Stad“.)

In het vorige artikel heb ik gewezen op de reportage-kunst als een van de karakteristieke vormen van „nieuwe zakelijkheid“ in de literatuur, naar aanleiding van het boek van Knickerbocker: „De Roode handel dreigt“.

Terloops noemde ik daarbij ook eenige proeven van het soort, die tot onze eigen literatuur behooren, boeken van Albert Helman, Albert Kuyle en A. den Doelaard. Maar het meest sprekende voorbeeld noemde ik niet en daarover wil ik gaarne in dit artikel handelen.

Ik bedoel het boek van B. Stroman, „Stad“.

In zijn uiterlijk presenteert het zich reeds als hyper-modern.

De omslag vertoont een ondergrond van stukken krant, naast en op elkaar gelegd over het geheele kaftoppervlak. Uit de mededeelingen-in-woorden, die duidelijk te lezen zijn en grotendeels betrekking hebben op Rotterdam, komen, als filmbeelden, de reproducties naar boven van den Grooten Kerkstoren, het bekende spoorviaduct over de stad, en het dek van een stoomschip. En daaroverheen, maar nu in roode kleur, ligt het silhouet van Rotterdams plattegrond, met de eilanden en havens inclusief. De achterzijde van dezen omslag is geheel gelijk, maar in omgekeerde orde van kleuren: die heeft zwart op rood. De witranden der bladzijden zijn aan den binnenkant van de pagina dubbel zoo breed als aan de buitenzijde, zoodat het boek, als het openligt, een blank middendeel heeft. De zware, zwarte letter is een van de allernieuwste typen.

Moderniteiten dus allemaal, die aan het boek aanstonds zijn cachet geven.

Tegelijk doen ze het echter ook als bijdrage tot de reportage-kunst kennen. De krant-fragmenten, de sprekende beelden van stad en haven, de suggestieve mededeeling, dat met „Stad“ bedoeld is Rotterdam, zijn directe aanwijzingen in de richting der moderne reportage. Niet „een muur van woorden“ zooals het vroegere boek door de jongeren genoemd is, maar de samenwerking van cijfer, ca-

) W. L. en J. Brusse's Uitg. Mij., Rotterdam.

toch gaarne intenser medeleven en we vragen ons af, of het nu geen tijd wordt dat de Gereformeerde Kerken op de eerstkomende Synode trachten hare houding te bepalen ten opzichte van de vrije jeugdvorming.

Als we zien hoe Rome zelfs het jeugdwerk onder de vaste collectie heeft opgenomen en met welk enthousiasme de geestelijkheid zich aan de K.J.C. geeft, dan kunnen we toch niet anders dan ja-loersch zijn op het prachtig organisatie-vermogen der R.K. Kerk en ons afvragen: wat kunnen we, met behoud van eigen principes, hier van Rome leeren?

In ander opzicht waren we Rome echter voor. Onze Methodiek is pas twee jaar geleden in een uitgebreid Methodiekrapport¹⁾ neergelegd. Maar van meet af is de taak der jeugdbeweging gezien, zooals Rome ze in de groepsbijeenkomst eerst de laatste jaren is gaan zien. De gedachte door Ds Vonckenberg gegrepen: Vorming voor Kerk, Staat en Maatschappij in geestelijk-zedelijken zin, is nu eerst ten volle door Rome overgenomen.

Bij beiden is eenige inconsequentie.

Rome laat de Kerk zorgen voor staatkundige en maatschappelijke vorming door middel van de jeugdvereniging.

De Gereformeerden geven een deel der kerkelijke vorming in handen van de vrije jeugdbeweging, te weten de uitzetting der belijdenisschriften en het komt ons dan ook voor, dat deze belijdenisbehandeling steeds dient te geschieden onder toezicht van een predikant of ouderling.

mera en vulpen doet het reportage-kunstwerk ontstaan.

Dit uiterlijk sluit precies aan bij het innerlijke, bij den inhoud. Die is: een reportage-beeld van de stad Rotterdam, d.w.z., niet een verhaal, al duiken overal personen op, en niet een beschrijving, al is het Rotterdamsche lokaal op vrijwel iedere bladzijde te herkennen, maar een veraanschouwelijking, een realisering. Zooals op de film verandert elk oogenblik het beeld en een witpagina, met dagvermelding (maar dan in volkomen willekeurige orde: Donderdag, Zaterdag, Dinsdag, Vrijdag, Maandag, Donderdag, Maandag, Woensdag, Zondag, enz.) kondigt telkens het volgende tafereel aan. En zoo krijgt de lezer te zien het Rotterdamsche leven van winkelfrouwen, kantoorbedienden, havenarbeiders, scheepvaartemploye's, dieven, souteneurs, 'leven van dag en nacht, van zonnige en mistige morgens, van druilerige middagen en glimmend-natte avonden, van schellichte city-straten en luguber-donkere nachthuizen. 't Rolt alles als de berichtgeving van een loopende krant in onverstoord-snel tempo aan zijn oog voorbij. Menschen en dingen spreken hun eigen taal. Niet de schrijver vertelt, maar de lezer ziet en hoort en elke korte zin is een trek van het levende beeld: dat ontstaat vanzelf uit tien, twintig van die zinnen bij elkaar.

Reportage inderdaad, nuchtere, absolute zakelijkheid.

Een bijzondere eigenschap is daarbij, dat de Schrijver gestreefd heeft naar wat men zou kunnen noemen: optische zeggings. Wat de reportage-kunst elders tot uitdrukking brengt met cijfers en filmopnamen, wordt hier in optische zeggings gevonden, d.w.z., wat de Auteur wil doen uitkomen als door zijn personen of hemzelf gezien en door zijn lezer te zien, geeft hij een opvallenden vorm. Hij drukt dat in een ander lettertype, correspondeerend op den aard van het aanschouwde: een zakenbrief staat in de machine-letter, een krantenbericht in de krantenletter, een etalage-opschrift in de reclame-letter.

Zoo krijgen wij een beeld als dit:

„Juffrouw Berghem heeft de tram genomen. Staant. Het regent. Zij krijgt toch een zitplaats. Stil luistert ze naar de gesprekken. **VERBODEN TE ROOKEN. VERBODEN TE SPUWEN.** De ruiten zijn beslagen. De lucht is zwaar en bedorven. Ze veegt haar raam schoon. Het overvloedige, gele licht der etalages wordt in het natte asfalt vermorst. De weinige menschen gaan gehaast. De winkelvrouwen worden veronachtzaamd. **EET MEER FRUIT. BENEDEN BOKSPRIJZEN. MOORDPRIJZEN.** Een lichte laan van winkels. **ALLES MOET WEG.** Die vliegende winkels zie je overal tegenwoordig.“

Optische zeggings dus. De Schrijver zegt niet: terwijl ze daar stond in de tram viel haar oog op het bordje, waarop stond, dat het verboden was in den wagen te rooken en te spuwen, maar hij laat het bordje zelf spreken: de lezer ziet het op 't zelfde oogenblik, dat de juffrouw het ziet. En zoo is het met de etalage-opschriften en de reclameschreeuwen. De lezer ziet en hoort ze, precies zooals de juffrouw ze ziet en verstaat.

Zoover gaat de Auteur met zijn optische zeggings, dat hij een heele pagina vult met een stuk krant, of een groote bioscoop-aankondiging of de mededeelingen op een reclame-zuil.

Een merkwaardig staaltje vindt men bijv. in het beeld: Zondag.

Een jongen zit in de huiskamer boekhouden te studeren. De radio is ingesteld op den kerkdienst. En nu volgt deze passage:

„Bij het opmaken der balans moet men dan ook ter bepaling van het eindkapitaal, dat in het credit der balans moet opgenomen worden, de drie rekeningen als één geheel beschouwen...“ (Jan, de

Dit geldt dan natuurlijk voor de J. V. en de groote M. V. In de Knapen- en Meisjesvergaderingen geven we geschiedenis. Van het feit uitgaande komen we tot het dogma. Bij jongelingen is dat andersom: de feiten worden aan het gegeven dogma getoetst. Nu staat het dogma voorop. Gaan we voort met vergelijken, dan valt ons op, dat Rome allerlei clubs onder zijn jeugdwerk vangt. Niets ontsnapt letterlijk aan het kerkelijk toezicht.

Ook de lichamelijke opvoeding krijgt volop haar deel. In dit opzicht staat de Gereformeerde Jeugdbeweging geïsoleerd en dringt zich de vraag naar voren: Mogen wij onze grootere kinderen maar laten gaan naar allerlei christelijke of z.g. christelijke clubs en verenigingen, waarop niet het minste toezicht vanwege de Kerk wordt uitgeoefend? Voorts merken we op, dat de knapen bij ons veel minder actief zijn dan bij Rome, aangezien ze geheel zonder verplichting gaan of komen, nooit examens afleggen en dikwijls op de vergaderingen geen mond opendoen — althans niet om iets betreffende het werk te zeggen.

Wel heeft de Bond voor Geref. Jeugdorganisatie overgangsdiplooma's, maar die krijgen alle jongens, die vier jaar trouw lid waren. Een programma voor examens bestaat er niet en we vrezen dat velen er ook heel weinig van terecht zouden brengen.

Toch kunnen we die examen-idee nog zoo slecht niet vinden. Als men vier jaren meegeleefd heeft, mag men toch zeker wel een bewijs geven, dat men

jongen, le-
Eben lui-
ren plaats
Taart en
psalm...

Het leit
dat wat
oude got
het beeld
werkelijk
Maar
auteur d
besloten.

Ten v
beeld: V

„De st
zwart en
looze hu
schen, r
trage sh
beurtschi
bedrijvig
draden b
zwijgend
hun vra
ruim...
eenzaam
omdat h
boot tot
ontrust
wen. De
van een
stil tege
Men l
dacht. D
levend,
opname
ten en
zijn bli
nog sch

Het l
wordt
Rotterd
indeelin
dagelijk
ling, de
allerlei
ze werf

Ook
sterk vi
lijk grij
delijk
daad zi
dat dn
maar j

De r
boek in
De „m
op het
doet, n
van de
zwaar
vooraf
schrift
licht l
brenge
borgen
leggen
de ku
boek
grenze
de opt
en he
passin
teeren

iets o
al die
zoo'n
voeler

Tro
ook n
form
matig
wekt
thans
valler
leders
On
K. J.
een

De
den j
meisj
gevat
den l

Nu
sche
jonge
we t
die
gwa
waar
imme

On
selfe
wape

POPULAIR-WETEN - [SCHAPPELUKE SCHETSEN]

De nieuwe organisatie van het Roomsche Jeugdwerk.

III.

K. J. C. en de Bond voor Geref. Jeugdorganisatie.

Rest ons nog een vergelijking met onze eigen jeugdbeweging.

In de eerste plaats valt ons op — in tegenstelling met de Gereformeerde Jeugdbeweging — de groote plaats die de Kerk inneemt.

Geheel voortvloeiend uit het al beheerschend standpunt dat de Kerk bij Rome inneemt, moet deze jeugdzorg wel in de eerste plaats kerke-lijk zijn.

Toch vragen we ons af: Maken de Gereformeerde Kerken zich niet wat al te gemakkelijk van de vrije jeugdvorming af? Slechts zijdelings bemoeit de Kerk zich met de jeugdbeweging, hetzij door een veelal gebrekkig uitgeoefend toezicht door het zenden van een ouderling een paar maal per jaar, of door de medewerking van een predikant, die toevallig zich wat meer dan andere collega's voor de rijpende jeugd interesseert. Maar het is voor ons nog de vraag of de gemeente des Heeren als zoodanig geen taak heeft. We weten wel, dat de Kerk ook de organen moet bezitten, die de roeping voor het jeugdwerk hebben, maar zagen

stwerk ont-
t innerlijke,
eeld van de
l, al duiken
hrijving, al
iedere blad-
ouwelijkijng,
randert elk
met dag-
willekeurige
dag, Maan-
ndag, enz.)
an. En zoo
ische leven
t, haven-ar-
souteneurs,
en mistige
glimmend-
ten en lu-
als de be-
nverstoord-
en en din-
hrijver ver-
e korte zin
at ontstaat
bij elkaar,
dute zake-

Het lettersverschil doet hier alles (men merke op, dat wat uit den kerkdienst overkomt, in de oude gotische bijbelletter gedrukt staat). 't Maakt het beeld der contrasten zoo scherp, als het in de werkelijkheid nauwelijks is.

Maar ook zonder dat lettersverschil bereikt de auteur deze optische zeggings. In zijn stijl ligt ze besloten.

Ten voorbeeld citeer ik enkele zinnen uit het beeld: Vrijdag.

„De stad is vochtig en grijs. De straten liggen zwart en modderig tusschen de norsche karakterloze huizen. In het grauwe licht gaan de menschen, rijden de auto's, de trams, de fietsers, de trage sleeperskarren. De binnenhavens zijn vol beurtschippers, die boven het water en langs de bedrijvige kaden hun strak spel van masten en draden hebben uitgezet. De zakkendragers brengen zwiijgend hun lasten aan boord. De kruiers rijden hun vracht over de zwiepende plank naar het ruim... Soms zingt een vrouw in een roef haar eenzaam lied, maar het verstilt na weinige maten, omdat haar kind huult... De vrouwen schelden van boot tot boot, weinigen luisteren. De haven is verontrust als door het gekrijsch van hongerige meeuwen. De stemmen zwijgen met een schok. De helm van een agent blinkt... De natte vlaggen hangen stil tegen het dompig verschiert...”

Men leze deze zinnen eens langzaam en met aandacht. Dan zal men alles, wat ze meedeelen, zien, levend, reëel, scherp. 't Heele beeld is een film-opname van kadefrukke en het decoratief van masten en vlaggen, van den aanslenterenden agent en zijn blinkenden helm, verlevendigt het, maakt het nog scherper.

Het lijkt geen twijfel, of het beeld, dat aldus wordt gegeven van het levende en bewegelijke Rotterdam, is uitermate suggestief. En de heele indeeling van het boek: de reportage-vorm van dagelijksch gebeuren, de voortdurende letterwisseling, de flitsende moment-belichting, de dialoog in allerlei vorm: van zaken-gesprek tot dieven-jargon — ze werken dat suggestieve direct in de hand.

Ook aarzelen ik niet, om verschillende fragmenten sterk van stijlkracht te noemen, in het kort en zakelijk grijpen van ieder samenstellend detail onmiddellijk van optische werking. Lezen is hier inderdaad zien, mee-beleven; wel altijd momenteel, omdat dadelijk weer een ander beeld voorspringt, maar juist daardoor intens.

De reportage-kunst heeft met dit merkwaardige boek inderdaad haar volledige consequentie bereikt. De „muur van woorden“ ligt omver en het uitzicht op het leven daarachter is ruim en vrij. En toch doet, naar het mij voorkomt, juist de duidelijkheid van de soort-openbaring hier, het artistieke bezwaar tegen het genre aan het licht treden. In het voorafgaande artikel heb ik van de reportage-geschriften alszoodanig gezegd, dat ze in modern licht kunstwerken zijn, omdat ze levensbeelden brengen, waarvan elke zenuw trilt en iedere verborgenheid bloot komt. In hun chirurgisch-openleggen, hun tot-op-het-skelet-doorbranden dragen ze de kunstidee der nieuwe zakelijkheid. Maar een boek als „Stad“ doet zien, dat er ook ten dezen grenzen zijn en dat een te absoluut doorvoeren van de optische zeggings toch de bewogenheid verstrakt en het beeld vermechaniseert. Hier is van toepassing hetgeen Marsman schrijft in zijn oriënteerend artikel over „de aesthetiek der reporters”

iets opgestoken heeft. Wel zijn we dankbaar dat al die rangen bij ons niet bestaan. Wat moet zoo'n vier-gestreepde of geridderde knaap zich wel voelen, als hij zóó de standsorganisatie binnenstapt.

Trouwens van de uniformen-manie moeten we ook niets hebben. Is het niet typeerend dat de uniform steeds bij die groepen geliefd is, die „legermatig“ werken? De uniform typeert, valt op en wekt een zeker ontzag. Ze demonstreert een althans uitwendige eenheid, die een eenigszins aanvallend karakter krijgt, als men de gesloten geleerden ziet optrekken.

Onverschillig of we een troep A. J. C.-ers of K. J. C.-ers zien marcheren, geven ze ons beiden een indruk van kracht-demonstraties.

De uniform kan bovendien veel bederven aan den jongen mensch. Geloof ons, dat zoo'n jongen of meisje zich voelt in het mooie pakje en dat het gevaar heel groot is, dat de kinderen het aan den buitenkant gaan zoeken.

Nu geven we toe, dat het costuum der Roomsche jeugdbeweging eenvoudig is, zoowel voor de jongens als de graalmeisjes¹⁾, maar toch geven we de voorkeur aan het vrije kleed. Hebben we niet altijd voor „kleervrijheid“ geijverd, mits die kleervrijheid zich beperke tot een passend gewaad (in dubbel zin!) en een eerbaar kleed, waarbij echter het meten met de ellemaat niet immer den maatstaf zuiver aangeeft.

Onze jongens moesten in de eerste plaats be-
seffen, dat ze hebben aan te doen de geestelijke wapenrusting, en de jonge David vecht o.i. beter

(Forum, 1 jg. p. 150), dat deze mededeelingsvorm, tot norm verheven, „beteekent bij alle hoeiende felheid van expressie, bij alle synthetische bondigheid, een vermindering van de verbeelding, van gloed en van leven, van hartstocht en droom... afschaffing van het geheim, dat de onzichtbare kern is van alle leven... vergoeding van het mechanische, als object en als functie, ten koste van het organische... een achterstellen van den mensch bij zijn omgeving en in den mensch van het observeerbare ten koste van het enigma“ (het verborgene). De kunstwaarde²⁾ van het geheel is, ondanks voortreffelijke fragmenten en bladzijden, ten offer gevallen aan het streven naar volkomen reportage.

¹⁾ 't Is mijn bedoeling in deze en enkele volgende artikelen eenige aantekeningen te maken over de literatuur der nieuwe zakelijkheid naar aanleiding van verschillende moderne boeken. Ik hoop dus nog de gelegenheid te krijgen ook principieel dezen nieuwen literatuurvorm te bezien.

C. T.

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN

Het kapitaal en ons dagelijksch brood.

I.

Gods groote werken in ons economisch leven
en het kapitaal.

II

De balans is een economisch begrip, dat iets zegt over een stand van zaken in de werkelijkheid, maar dan zegt het iets méér dan de „gaande en komende man“ wel opmerken kan.

Zoo is nu ook het woord „kapitaal“ in de economie een begrip — een economisch begrip over een stand van zaken in de werkelijkheid. En het zegt méér en het is iets anders, dan wat men gewoonlijk onder „een kapitaalje“ verstaat.

We komen straks nog hierop terug.

We houden dit voorloopig vast, dat „kapitaal“ een begrip is uit de economie — en dat het iets zegt van een werkelijken toestand in het economische. En als we nu nog even terugkeeren naar die straat in Amsterdam, en vragen: vanwaar komt dien menschen hun dagelijksch brood, hun kleed, hun woning, hun weelde en hun nooddrift, dan kan het antwoord toch moeilijk zijn: van het kapitaal, d.i. van dat begrip, dat de economen zich hebben gevormd, omtrent een deel van het economische leven.

Ten eerste erkennen alle economen naast het kapitaal nog den arbeid en de natuur als productiefactoren.

En ten tweede zijn er behalve productiefactoren bij die voorbijgangers nog veel meer andere factoren aan 't werk. Bijv. verbruiksfactoren. Daar loopt een arme kerel, een bedelaar, alles doorgebracht, kon het goed hebben — daar een goed gekleede arme, erg zuinig geweest, — daar een rijke, gelukkig geweest, zegt hij, toeval! — daar een nette mijnheer, doch schamel gekleed, lang ziek geweest.... Tusschen al die duizenden draden van staatsbestuur en bestuur van stadsleven en familielevens en particulier lot loopen óók de productie der natuur, het brood dat voor hem groeide, en de productie van den arbeid, het werk dat aan zijn jas is gebeurd, en ten slotte óók nog de lijn van het kapitaal, d.i. van alle machines en grondstoffen en handelschepen en steenkolen die ter voortbrenging van wat hij noodig had in het werk zijn gesteld.

En nu zien wij volgens Gods Woord al die

in zijn gewone pakje dan in het Saulsharnas. Hij kan des te beter zijn slingersteen werpen.

Alvorens onze beschouwingen over de K. J. C. te beëindigen, willen we nog een vergelijking trekken tusschen de leidersvorming bij Rome en bij ons. Nu, — dan moeten we het verreweg afleggen. Rome heeft het ver gebracht als het kans ziet clubjes van 8 knapen te vormen, ieder met een leider. Nu moet men niet meenen, dat die leken-leiders er werkelijk ook zijn.

Een methodiek stelt het ideaal. Inderdaad móest het zoo bij Rome zijn, maar het is zoo nog niet.

Dank zij echter de speciale kerkzorg is een deel der geestelijkheid uitsluitend voor de verzorging der rijpere jeugd aangewezen. En dat geeft Rome een grooten voorsprong.

Om echter het inderdaad te brengen tot clubjes van acht, zijn veel meer leiders noodig. En die moeten er komen. Inderdaad — ook bij ons. Hoe kleiner kring, hoe intiem en intenser bewaking. Al die reuzenverenigingen geven maar een poover resultaat. Alle schuchtere en minderwaardige (in geestelijk-verstandelijken zin!) jongens verdwijnen in de massa. Er worden geen karakters, laat staan karakterbehoefte ontdekt.

Wat doet Rome nu? Het organiseert gewestelijke leiderscursussen met wel omschreven programma's.

En waar zijn de onze?

Zeker, we gaan vooruit. De Bond voor Geref. Jeugdorganisatie organiseert jaarlijks zijn leidersconferentie en het instituut „Gerito“ tracht op

duizende lijnen van kapitaal en arbeid en natuur, van particulier lot en familielevens en stadsleven en staatsleven, ook van rechtsbedeeling en zedelijkheid en godsdienstig leven in het leven van die voorbijgangers, al die draden zeg ik, zien we samenkomen in één Goddelijke Hand, die dit ganse samenstel zóó regeert, dat geen muschje wordt gedood en dat geen haar van ons hoofd gekrenkt wordt zonder Zijn wil.

Hij heeft de volken hun woonplaats besteld. Hij kent iederen Amsterdamer en Hij weet alles van diens leven, ook van zijn leven wat het economische betreft.

En het is niet zoo, dat de natuur en de arbeid en het kapitaal als vanzelf voortloopen en dat zoo nu en dan in bijzondere „opmerkelijke“ dingen „Gods vinger“ is te zien. Maar het is zoo, dat Hij Zijn zon doet schijnen op den Dam en dat Hij de gerechten aanzet in de lunch-room zoo goed als in het scheepsroefje — het is zoo, dat Hij de Opperste Leiding heeft van de scheepstimmerwerf en dat Hij de God is die den uitvinder de oogen opent voor een nieuwen tak van voortbrenging.

Als in Ezechiël 27 en 28 de profeet op Gods bevel een klaaglied moet zingen over de heerlijke cultuur van Tyrus, over haar handel en zeevaart en over haar industrie en markten, dan zegt de Heere tot den Koning van Tyrus: gij waart als in Eden, Gods hof, alle kostelijk gesteente was uw deksel... allerlei muziek was in uw paleis... gij waart een overdekkende Cherub, een gezalfde... en Ik had u alzoo gezet.

God had die cultuur gezet rondom dezen Vorst. En als Jona weent over den wonderboom, waarvan hij niet gewerkt had, dan zegt de Heere: en zou IK dan niet verschoonen die groote stad Ninevé, waarin veel meer dan 120.000 kindertjes zijn... en dan nog veel vee. Alsof de Heere wilde zeggen: gij Jona hadt aan dien boom niets gedaan, maar gij weet niet wat een zorg Ik heb gehad voor die groote stad Ninevé, voor al die kindertjes ook, en voor het vee.

Zorgen Gods — ook in het economische — dat is het antwoord als we vragen: hoe komen toch die Amsterdamsche voorbijgangers allemaal aan hun dagelijksch brood?

De economie is de wetenschap, die op dit gebied Gods groote werken mag naspeuren — die mag trachten daarin de groote lijnen te ontdekken als de bovengenoemde van arbeid en natuur en kapitaal, die samenwerken voor de productie benevens onderneming, ondernemersgeest, werkracht, soliditeit en trouw, handelsgeest en ethische volkskracht, en verder rijkdom, vermogen, verbruik, spaarzaamheid, goed verstand in het economische, en niet het minst Gods goede gezindheid over de menschen. Zijn goedheid beslist zoo vaak over ons als over Ninevé.

Zijn barmhartigheid besluit zoo vaak om nóg maar uit te deelen — ondanks onze zonde.

Zijn geduld stelt nóg maar de einderisis uit.

Maar ook, als er een einde komt aan Zijn lankmoedigheid over Tyrus, omdat het zijn hart stelde als Gods hart, omdat het zelf het opperbestuur meende in handen te hebben — als er een einde komt aan Zijn geduld, dan is het gedaan, dan kan geen natuur, noch arbeid, noch kapitaal meer voldoende produceren, dan loopt de consumptie in de war, dan moet Ezechiël zijn klaaglied weenen over den scheepsbouw en koophandel en zeevaart, die vergaan zijn tot groote ontzetting van de Grieken (vs. 35) en tot bespotting van de handelaars der volken, die nu andere markten zoeken.

Van 'thoogste belang blijft nóg steeds de gunstige gezindheid van God ten opzichte van ons economisch leven. Een wenk van dezen Koning in Zijn

schriftelijke wijze de noodige kennis aan te brengen. Practisch en theoretische leidraden onthouden niet. Doch dit alles is niet genoeg. We moeten komen tot gewestelijke, nog beter, tot districtsorganisatie, waar gelegenheid bestaat een cursus te volgen in den geest van het Methodiekrapport der K. J. C.

De Roomsche Kerk heeft het voordeel permanente organen te bezitten, die hier leiding kunnen geven. Het is een groot bezwaar en m.i. ook een fout onzer jeugdbeweging, dat alles, except het Bondsbestuur zelf, afhangt van de toevallig komende en gaande leiders. Wie de practijk van het vereenigingsleven kent, weet mee te spreken van hopeloos vele mutaties, van een optreden van beslist ongeschikte menschen en een systeem der kerken, dat veel lijkt op het laat-maar-waaien-waaien-stelsel. Natuurlijk zijn hierop uitzonderingen. Toch kan ik niet nalaten te eindigen met nogmaals den wensch uit te spreken, dat het vraagstuk: Kerk en Jeugd, door onze Kerken wordt bestudeerd en dat er bij ons een heilig wedijveren met Rome zij om de rijpere jeugd naast gezin en catechisatie op te voeden tot menschen Gods, tot alle goed werk volmaaktelijk toegerust.

J. E. KOK.

¹⁾ Zie Leidersblad, Maart-April 1930.

²⁾ Zie artikel „De R.K. Jeugdbeweging voor Meisjes”.